

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina: 3 mėn. 10 auks., 6 mėn. 20 auks.
12 mėn. 85 auks. Atskirai numeriai 80 skat.

Eina vieną sykį į savaitę.

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos
Literatūros skyrius (Gedimino g-vė Nr. 19).

Nr. 28 (60)

Kaunas, 1920 m. liepos mėn. 8 diena

II metai

Karo apžvalga.

Birželio 26 diena—liepos 3 d.

Mūsų santykiai su lenkais. Birželio 27 d. apie 10 lenkų perėjo demarkacijos liniją ties Liubava ir užpuolė Aleksandravos kaimą. Šautuvų ugnimi lenkai nuyti.

Birželio 29 d. apie 30 lenkų puolė mūsų sargybą Cierbėnuose (Vievio rajone), bet be pasekmių.

Tą pačią dieną apie 15 lenkų puolė mūsų sargybą Burbiškių kaime (į pietų rytus nuo Žezmarių); mūsų sargyba lenkus atrėmė.

Lenkams pradėjus kilnoti dalis nuo mūsų fronto bolševikų frontan, kur jiems kilo nemažas pavojus, padidėjo bėglių skaičius į mūsų pusę.

Lenkų—bolševikų frontas. Žiemų ir viduriniame bare ramu.

Pietų bare bolševikai sėkmingai puola. Lenkai, miestą po miesto apleisdami, kaudamies traukiasi atgal. Bolševikai žygiuoja išilgai geležinkelių linijos: Kolenkoviči—Luninec, Korosten—Sarny, Berdičev—Rovno, Žmerinka—Proskurov.

Daugiausia aktyvumo bolševikai apreiškia šio baro vidury, būtent Sarnų ir Rovno kryptimis, kur frontas eina upe Ubort—Novgrado—Volynsk—Šepetovka, ir prie Kraslavlio. Gal būt, kad pastarųjų bolševikų operacijų tikslu yra užimti gelžkelių kryžkelė—stotis Rovno. Šios stoties paėmimas paralyzuotų nekurių geležinkelio linijų veikimą ir kartu lenkų armijos dalis būtų atmesta prie Galicijos sienos.

Bolševikų puolimo 2-os savaitės gale lenkai atsitraukė nuo Kijevo per 200 kilometrų. Taigi vienas lenkų „misijos rytuose“ likvidacijos aktas praėjo labai vaizdžiai.

Vyr. Leit. Urbaitis

Gen. Štabo Apysk. dal. viršininkas.

Steigiamasis Seimas.

Senieji įstatymai. Kaip žinoma, mūsų Laikinoji Konstitucija suteikia piliečiams labai dideles teises, ypač duoda plačias laisves (susirinkimų, žodžio, spaudos, streikų ir t. t. laisvę). Žinomas daiktas, kad laisvė duodama tam, kas vertas, kas tą laisvę supranta ir gerai ją apverčia. Negi gali būti laisvė, padėkim, kokiam nors bepročiui ar niek-

šui namus deginti, šaudyti žmonių gyvenamose vietose, bažnyčioj spiaudyti ir tt.; arba negi gali būti laisvė gaisrininkams streikuoti, kada miestas dega, daktarui, kada ligonis miršta, kareiviui, kada priešas tėvynėn veržiasi ir tt. Bet atsirado piktų žmonių, kurie sumanė pasinaudoti paskelbtomis laisvėmis vandeniui sudrumsti ir drumstame vandenėly žuvyčių pasigaudyti. Kaip juodieji varnai suskrido į mūsų valstybę įvairūs Maskvos, Lenkijos, ir Berlyno svieta perėjūnai, agitatoriai, šnipai ir provokatoriai, ir ėmė skelbti, kad tik jie vieni esą išmintingi, padori, teisingi ir tik jie vieni žina, kaip geriausia gyvenimas sutvarkyti. Tų agitatorių dėka, prasidėjo streikai, mitingai, kalbos ir raštai prieš mūsų nepriklausomybę. Tačiau tiems laimės teršėjams valdžia rado tinkamą vietą: jie atsidūrė už geležų arba buvo išgrūsti ten, iš kur atvyko. Bet kadangi vis dar buvo žmonių, kurie nesuprato paskelbtųjų laisvių įstatymų, tai valdžia kreipėsi į Seimą, prašydama papildyti mūsų konstituciją šiuo punktu:

„Kol bus išleisti įstatymai piliečių laisvei ir neliečiamybei laiduoti, konstitucijos garantijos vykdomos einant veikusiais ligi šios konstitucijos paskelbimo dienos įstatymais“.

Bet St. Seimas atsakė valdžiai, kad tokio įstatymų papildymo nėra ko ir skelbti, nes juk iš 3 konstitucijos §, o taip pat ir 16 § 2-os pastabos aiškiai išeina, kad valdžia turi teisės griebtis aštriausių priemonių nenuoramoms suvaldyti. Taigi ir bausinės už riaušes, nepaklusnumą ir tt. veikia tos pačios, kurios ir pirmiau veikė, neišskiriant ir mirties bausmės.

Paklausimas dėl kratų ir areštų. Socialdemokratų frakcija įnešė valdžiai paklausimą, kodėl pastaromis dienomis tiek daug suimta ir padaryta kratų. Iškilė Seime ginčas. Krikščionių demokratų frakcija pareiškė, kad valdžia gerai darė suimdama ir krėsdama tuos, kurie eina prieš mūsų nepriklausomybę, bet socialistai liaudininkai palaikė socialdemokratų paklausimą, tik kitaip paklausimo reikalą aiškindami (motiveodami). Jie sakė: valdžia tegul pasiaiškins; tada išeis aikštėn, kad atsirado daug svetimų agitatorių, kurie suvedžioja mūsų darbininkus; tada ir ne vienam darbininkui paaiškės, kad reikia mokėti patiems be svetimųjų pagalbos už savo reikalus kovoti ir kad reikia pasitikėti tik sau, o ne kažkokiems svetimiems atėjūnams.

Predėta svarstyti nauji įstatymai: žemės klausimas, kariškių pensijų pašalpų ir algų įstatymo sumanymas ir butų samdymo miestuose ir miesteliuose įstatymas.

2-sis Kultūros ir Švietimo komisijų atstovų suvažiavimas¹⁾.

1920 m. liepos 1—4.

Suvažiavimą atidarė Kareivių Klube Literatūros skyriaus viršininkas kap. Steponaitis. Suvažiavime dalyvavo 30 atstovų.

Į prezidiumą išrinkta: pirmininku kap. Brazulevičius, jo padėjėju kap. Sprangauskas ir sekretoriais L-tai Matulionis ir Matulevičius.

Švietimo ir Kultūros Sekcijos pasiūlyta ir suvažiavimo priimta sekanti darbuotės tvarka:

1. Prezidiumo rinkimai.
2. Dalių pranešimai.
3. Tolimesnė Kult. ir Šviet. darbuotė:
 - a) komisijos,
 - b) mokyklos,
 - c) skaityklos,
 - d) knygynėliai,
 - e) kareivių rūmai,
 - g) teatras vakarėliai,
 - f) kinematografas ir mag. žibintuvai žyniai (žynys — волшебник, знахарь — tas kuris daug žino. R.)
 - i) sportas,
 - k) ekskursijos.
4. Valstybinė propaganda.
5. Spauda.
6. Lėšos.
7. Sumanymai.

Suvažiavimui siūloma papildyti dienotvarkę: tarptautinės krikščionių jaunimo organizacijos atstovo pranešimu ir pirmo suvažiavimo protokolo skaitymu.

Priėmus abu pasiūlymu, suvažiavimas klauso atskirų dalių atstovų pranešimų I p. D. L. K. Gedimino pulkas — kap. Sprangauskas. Senai švietimo darbas pradėtas, bet dėl įvairių kliūčių jo padėtis bloga. Mokoma kuopomis, bet manoma kviesti prityrusių mokytojų ir mokyti batalionais. Darba trukdo stoka specialistų mokytojų. Analfabetų kuopoj — 4—5 žmon. Knygyne skaitosi 500 knygų, bet dėl netvarkingo tvarkymo beliko 320. Skaityklos nėra, bet daroma. Laikraščiai gaunami ir dalinami kuopoms. Tik ateina nereguliariai. Scenos vaidinimai daromi dažnai—atskiromis kuopomis ir pulko bendrai. Yra pulko kinematografas, bet dėl filmų brangumo naudos iš jo maža. Sporto nėra. Buvo surengtos ir gana gerai pasiseke raitų lenktynės. Lėšos švietimo reikams daugiausia imamos iš krautuvės pelno. Pulko švietimo komisija — iš 5 žmonių, kuopų — iš 3.

2 p. D. L. K. Algirdo pulkas — majoras Romanauškas. Balandžio mėnesį išrinkta komisija pradėjo rūpintis mokykla ir skaitykla. Buvo ir pirmiau pradėtas kareivių mokymas, bet dėl įvairių priežasčių buvo nustojęs. Dabar mokykla padalyta į 2 skyrius, mokslas priverstinas. Kareivius pradžioj prisiėjo vesti mokytis, bet dabar jau mokosi noriai. Kiekviena batalione yra knygynas. Skaityklos nėra; gaunami laikraščiai ir dalinami. Lėšos — pelnas iš „kareivių dienos“, gegužinių, vakarėlių. Tuo tarpu kasoje — 2000 auks. Vaidina vakarėliuose patys kareiviai. Sudaryta artistų kuopelė.

3 p. D. L. K. Vytauto pulkas — kapel. Jonaitis. Švietimo darbui sąlygos sunkios, nežiūrint į tai visose kuopose mokymas eina. 25% analfabetų išmoko ra-

šyti blogiau, ir 15% — geriau. Analfabetų dar yra. Mokslo noras didelis. Mokslas eina kopomis, 3-ms skyriais. Knygynas turi 846 kn. Padalytas į 22 serijas, prisi- laikant pulko dalių skaičiaus. Kuopos pakeitė jau gana daug serijų. Kiekvienoj kuopoj yra knygyninkas. Šis būdas parimtas iš vokiečių. Vaidinimas buvo tik geguž. 4 d. ir daugiau nebuvo. Yra futbolai. Pradžioj jį mėgo, bet dabar atližo. Dar žaidžiama gardeliais. Kitokio Sporto nėra. Laikraščiai atelna punktualiai.

Leidžiamas pulko 16 pusl. laikraštis „Tevynės Vaiduotojas“. Turi didelio pasisekimo tarpe kareivių. buvo Čiurlionienės 4 paskaitos ir kapeliono — 10. Pulko komisija kas mėno klausia kuopų komisijų ankėtos formoj, kas yra padaryta. Komisija susideda iš 8 žmonių.

4 p. L. K. Mindaugo pulkas—K. - v. Kubilius. Visam pulke mokyklos veikia kuopose, bet ne visur lygiai; priguli nuo darbštumo karininkų, kurie daugumoj pasingi, pavyzdžiuj: 2 kuopoj darbas visai nepradėtas. Analfabetų skaičius siekia ligi 30%. Knygynas įtaisytas gerai. Kiekviena batalione po 1000 knygų; centraliniame — 700 ekz. Skaitykla yra, bet dar, vasarą lanko tik „šaškininkai“ ir „šachmatininkai“. Pulke padaryta 12 vakarų; dave 5500 auksinų pelno. Sportas stovi gerai. Yra futbolai; daromos lenktynės kitų dalių su komandomis. Yra krocketai ir gardeliai. Organizuojamas stygų orkestras. Lėšas sudaro aukos pulko asignavimai iš specialių sumų — viso 17000 išlaidų — 13600

tuo tarpu yra kasoje apie 3400 auk.

Laikraščiai neateina, todėl perkami nuo nešiotojų. Paskaitų sudaryta daug; skaite: Čiurlionienė, Martus, dr. Šliupas ir patys pulko darbuotojai. Manoma išleisti laikraštėlis ir sistematizuoti paskaitas.

5 p. kun. Margio pulkas—Leit. Tamulevičius. Sistematizuotas darbas ir sutvarkyta komisija balandžio pabaigoje. Prieš tai mokymas ir buvo vedamas, bet silpnai. Pulko komisija susideda iš 5 žmonių. Dabar mokymui paskirta 9 valandos į savaitę ir išdirbta programa, kuria turi pabaigti į 6 mėnesius. Knygų yra apie 400 ekz. ir tuotarpu tvarkomos, paskiau lygiai padalyti į kuopas ir batalionus. Manoma knygynėlis didinti. Kareivių rūmai įsteigti ir naudingi. Užsiimama sportu ir vaidinimais. Įtaisytas futbolas. Iš užsakytų laikraščių ateina „Lietuva“ ir „Kariškių Žodis“, kitų ligi šiol negauta. Pulko ūpas geras. Lėšos gaunamos iš vakarėlių gegužinių ir rinklavų. Tuo tarpu kasoje apie 8 tūkstančius auksinų. Pulke įregistruota 340 analfabetų.

6 p. P. K. Margio pulkas—Kapelionas Vaitėkunas ir L-tas Leliašius. 3 batalionas stovi geresnė aplinkybėse ir geriau aprūpintas, todėl darbas eina sėkmingiau. Mokymui kareiviai padalyti į 2 grupes. Buvo daug nemokančių rašyti, dabar jų skaičius gerokai sumažėjo. Pulke yra knygų apie 780 ekz., kurios buvo išdalytos batalionams, bet dabar nutarta centralizuoti. Vakarai daromi visame pulke. Lėšos gaunamos tais pat keliais, kaip ir kituose pulkuose ir jų tuo tarpu yra. Yra sudaryta sporto sekcija ir artistų kuopelė ir nupirkti futbolai. Buvo paskaitų apie Steigiamąjį Seimą.

Toliau suvažiavime kilo klausimas apie darbo valandas. Nutarta posėdžiauti iki trijų val. Pradžią posėdžių skirti kiekvienai dienai atskirai.

7 p. Ž. K. Butegeldžio pulkas — Vyr. leit. Statkevičius. Visame pulke bemokslų — 200 žmonių. Visose kuopose, išimant nerikiuotės k. ir mažasias komandas, įsteigtos mokyklos. Mokslas buvo sunkiai varomas dėl stokos rankvedžių, bet dabar jau ir jų įsigyta ir išdalinta proporcingai į kuopas. Mokymui kareiviai paskirstyti į 2 grupes.

¹⁾ Pirmasis suvažiavimas buvo š. m. kovo 9 d.

Rašymo ir skaičiavimo pamokos vedamos atskirai, istorijos, geografijos, gamtos ir kt. — bendrai.

3 ir 7-je kuopoj bemokslų beveik visai neliko. Visoms mokykloms instruktorijauja vyr. leit. Tarasenko. Jo rūpesniu iš karininkų, buvusiųjų mokytojų, sudaryta komisijėlė, kuri rūpinasi apibendrinti mokymą batalionuose. Paskirta 4 val. į savaitę rašymui, skaitymui ir skaičiavimui, ir 2 val. — bendram mokslui. Pulke suruošta keletas vakarėlių su vaidinimais, gegužinių ir kitų pramogų. Sudaryta mėgėjų vaidilų grupė, kuri ir užsiima veikalų statymu. Pasivaikščiavimams priruoštas miesto sodnas, kuris pavadintas „7 p. p. Sodnu“. Vakarai, gegužinės ir kiti pasilinksminimai kareiviams neapmokami. Įsteigta kareivių rūmai su sale vaidinimams, skaitykla, krautuvė ir bufetas. Geresniai knygyno veikimui, kuopose numatyti žmonės, kurie seks, kad knygos būtų laiku ir tvarkoje gražinamos. Sporto kaip ir nėra.

(B. t.).

Mūsų gyvenimo mokykla.

I.

Kareivio mandagumas.

Spaudžia širdį pasižiūrėjus į blogą kareivį ir į jo apsėjimą su žmonėmis, o ypač ten, kur tenka sutikti ne mažai publikos — teatruose, koncertuose, sodnuose ir gatvėse.

Man pačiam teko susitikti su kareiviais Kaune ir Mariampolėje.

Man beiniant su būreliu kareivių Mariampolėj, Vytauto gat. net gėda pasidarė, kad kareiviai bereikalingai užkabinėja žmones, o ypač paneles inteligentes, nešvarius žodžius kalbėdami, rėkaudami, ir stumdydamiesi. O jų tarpe dar ir viršila buvo. Aš juos sugėdinau ir atsitraukiau nuo jų toliau.

Argi tam tu drauge esi, kad sukelti neapykantą žmonėse? Na drauge, kareivis ne tam: Kareivis tai yra tautos pamatas, ant kurio visa mūsų valstybė remiasi ir kuriuo valstybė pasitiki, kad tas pamatas stiprus, nesugriaunamas.

Delto kareiviui būtinai reikalingas mandagumas jeigu jis nori, kad būtų gerbiamas žmonių. Priežodis sako: kaip pasiklosi taip ir išsimiegosi. Taigi, draugai kareiviai, nereikia pasiduoti blogajai įtekmei, reikia mokytis iš žmonių mandagumo ir gero elgesio kas žmogų padaro, gerbiama ir mylima. Niekuomet nereikia taip elgtis, kad žmonės tavęs bijotusi kaip kokio neprotingo padaro. Nereikia žmogaus bereikalingai užkabinėti ir užgaulioti. Ar tu būsi sodne, teatre ar gatvėje, visuomet stengkis pasielgti mandagiai.

O kaip drauge kareivi mokėsi apsiėjimo ir mandagumo, tada visuomenė tave gerbs, mylės.

Dalyse, kur yra įsteigti kursai kareiviams, mokytojai turėtų kreipti dėmesį į kareivių mandagumo reikalą ir kuo tankiau turėtų duoti pamokų, kaip mandagiai apsieiti su žmonėmis civiliais ir kariuomenės tarpe. O kur nėra tų kursų, tai turėtų apie tai pasirūpinti dalių vadai ir instruktoriai. O dar būtų geriau, kad iš tų pačių kareivių, kurie moka šiek tiek mandagumo ir apie jį supranta, kad dažnai darytų pasikalbėjimus apie mandagumą ir kaip reikia gerbti kareivio vardą, kad žmonės nedarytų jokių užmetinėjimų mūsų kariuomenei.

Draugai kareiviai, meskite į šalį blogus įpratimus ir mokykitės mandagumo ir dorą apsiėjimo, kas išaukština kareivį.

J u o d y l a.

II.

Išnaudokime laisvas valandas.

Daug, daug darbo turi žmogus nuveikti, jeigu nenori atsilikti nuo pažangos kultūroje ir moksle o ypač kariškis, jeigu tik jis tikrai pildys savo pareigas ir kartu stengsis kuoaiškiausiai pasaulį pažinti.

Kariškis yra pakankamai užimtas savo pareigomis jeigu tik jas sąžiningai pildo, bet vis tik atsiranda tokių valandėlių, kurios nematomai išslysta iš rankų ir nukelia į amžinąją be jokio vaisiaus. O veltui praleisti tokias, nors kartais ir trumpas, valandėles — yra mūsų pačių nusidėjimas: ją tinkamai sunaudojus vis būtų galima tėvinei šį tą paaukuoti, o kariškiai viską, ka tik jo pajėgos išgali, turi aukuoti tėvynei, neatsižvelgdami į tai, ar kas įsidėmės ar pagirs ar ne — tėvynės darbas atliekamas tyloje, nematant.

Didelis gėrėjimasis savo darbų vaisiais irgi peiktinas, nes tuomet pasidaro tokia dvasia, kad girdi, aš ir taip esu pasidarbavęs, o kiti nieko nedaro, tai kam aš save aukuosiu, — man garbės ir taip užteks. Ir „garbė“, tokiu budu, sutrukdo darbą ir padeda tinginiui apgalvoti nors ir veiklų žmogų. Taigi dėl garbės joks darbas negali būti dirbamas; darbas turi turėti darbo pobūdžio, tai yra, iš jo reikia laukti ne garbės, bet vaisių, kurie gal ne vieną paragins atsipeikėti iš dvasios snaudulio. Kiti tinginiai teisinasi tuomi, kad girdi, mes nenorime garbės tai ir nedirbam, kas nori kilti į puikybę tedirba, mes paprasti žmoneliai.

Kariškis turi būti visur ir visame kariškas, netik karinėj tarnyboj, bet ir susiduriant su piliečiais. Taigi jam reikalingos žinios, o žinios įgaunamos per mokslą. Mokyti galima visai, tik nepraleisk nei vienos, net mažiausios, valandėlės veltui, ir pasijusi, kad virsti kitu žmogumi ir kad protas ir valla tvirtėja, o žemi ir nedori norai patys savaimi nyksta, — žodžiu, žmogus daraisi žmoniškesnis.

Reikia visur ir visame kame ieškoti dvasiai peno, žinių. Pavyzdžiui, važiuoja kariškis atostogų į kaimą. Jau išvažiodamas apgalvoja, kur reikės gauti gerai įsigiarti, kur kokius juokius didesnius iškrėsti ir t. t.. Taip praleidęs atostogų laiką kariškis grįžta į dalį be dvasios, silpnas, susinervinęs, ir reikia keletą dienų praleisti, kol jis atsipeikės nuo visų tų įspūdžių. Tai nevisai protinga. Argi negražu būtų, jeigu pavyzdžiui, kareivis parvykęs atostogų, vietoj to, kad naktimis trunkytis po visokias vakaruškas, pasistengtų laisvu laiku parinkti tautos akos — jog kaimuose tiek mūsų tautos dvasinio turto randasi; nueitų apžiūrėti kokių žymesnių vietų, kaip antai senkapių, kalnų, istorinių vietų; sužinoti padavimus, pasakas apie tas vietas, pasikalbėti su senais žmonėmis, kurie daug istorinių ir šiaip naudingų žinių su savimi į kapus nusineša. Kiek tai prisidėtų tautos turto, jeigu kiekvienas atsidėdamas rinktų visa tai kas sena moksliška, kas tautiška. Kariškis ir tame dalyke turi pasirodyti darbščiu. Laikas bėga — stengkimės iš jo naudoti pasemti kuodaugiau.

Vargo Poeta.

Gimnastikos žaislai.

Žaislai, kaip ir gimnastika, lavina žmogaus kūno raumenis; be to pajvairina gimnastikos pamokas, daug gyvumo, linksmumo ir ūpo duoda ištisai dienai. Reik pastebėti, kad žmogus iš prigimimo labai linkęs žaisti. Ir mažas, vos pradėdas bėgioti vaikas, nuolat žaidžia,

krykščia ir nerimsta vietoje. Vaikai, kurie neturi galimybės pažaisti, dažniausiai išblyškę, paniurę ir nesveiki.

Mokiniai, sėdėję valandą mokykloje, paleisti nei vienas žingsniu neina, bet bėgioja, šokinėja ir šūkauja. Matyt žmogaus organizmas reikalauja judėjimo, ir tas judėjimo reikalavimas nemažesnis už alkį ar troškulį ir kiekvienas iš mūsų, ilgeliau pasėdėjęs, stingstas jaučia judesio reikalingumą ir juos, kartais nesąmoningai daro.

Žaislai lavina sumaningumą, apsukrumą, pakelia ūpą, lavina jausmus, linksmina ir duoda daug pasitenkinimo.

Žaislai papildo, pajvairina gimnastikos pamokas.

Gimnastika ir žaislai siekia vieno tikslo: išauklėti žmogų.

Gimnastika pratina greit ir visai pasiduoti kito valiai, visa pildyti ir klausyti, žaislai pratina savistoviai veikti savo iniciatyva, moko savarankumo. Ir abi šios sąvokos reikalingos.

Dažniausiai kiekvienas dalyvautojų turi tam tikrą uždavinį, kurį būtinai privalo atlikti bendram tikslui pasiekti. Tokiu būdu žaislai užgrūdina ir išlavina žmogaus būdą, savarankumą, sumaningumą, draugiškumą, energiją, pratina pildyti taisykles ir duoda teisės supratimo. Pastebėta, kad žaidėjai labai aštrūs ir teisingi savo sprendimuose. Visi akylai daboja, kad nei vienas nenukryptų nuo nustatytų taisyklių, neperžengtų nurodytų ribų. Nelaimingas tas, kuris tyčioms ar netyčioms nusikals žaislų įstatymams: visi alioja, niekina ištisą dieną ir kartais net nebepriima žaisti, o čia iš tikrųjų nemaža bausmė. Žaislai pratina karštuolius susilaikyti. Snaudalius, nerangius išjudina ir pratina ir priverčia judėti, gyvybę rekšti. Be to niekas taip nelinksmina ir juokų neteikia, kaip žaislai, o juk linksnumas tai geriausias sielos ir kūno daktaras.

Svarbiausiai ir tinkamiausiai kariuomenei žaislai, tai bėgamieji, nes jie labiausiai fiziniai kūną lavina, Greitas bėgimas reikalauja visų kūno dalių veikimo ypač bėgant veikia patys didėji žmogaus raumenys kojų. Didėja kvėpavimas ir kraujo keitimasis mūsų kūne. Širdis ir plaučiai smarkiau veikia, o tuo būdu į organizmą įkvėpiama daug deguonės, kurs visą kūną maitina.

Gera parinkti žaislus, kuriuose žaidėjas rūpintūsi ne tiek savo, kiek visos partijos laimėjimu.

Kad žaislai turėtų svarbios reikšmės, reikia griežtai laikytis nustatytų žaislams taisyklių ir būtinai sukelti pasiryžimą laimėti. Tam tikslui daryti lenktynes, vieną žaidėjų partiją sudaro iš geriausių, vikriausių kareivių vienos dalies, antrą partiją — iš kitos. Naudinga ir labai indomu daryti viešas lenktynes žaislus. Tokie vieši žaislai pas mus dar naujiena, sutraukia daug žiūrėtojų ir yra tikros kareivių šventės. Tuomet jau kai kurios dalys padarė pradžią viešiams žaislams ir labai vykusiai. Nereikėtų atsilikti ir kitoms dalims. Žaislai turi rūpėti mūsų vadams, taip pat daug gali pagelbėti ir pulkų mokomosios komandos: jei tik jose bus tinkamai sutvarkyti gimnastikos žaislai, tai paskui ir puskarininkiai išėję į kuopas tinkamai bemokys kareivius žaisti.

Čia tuo tarpu paminėsiu keletą paprasčiausių žaislų visai tinkamų kariuomenei ir vartojamų gimnastikos pamokoms pajvairinti. Būtų labai naudinga, kad žinantieji tinkamų kariuomenei žaislų paskelbtų juos „Kariškių Žodyje“.

Bėgamieji žaislai. Vieni jų pritaikomi gimnastikos pamokoms, kiti jau laisvam laikui, pav.: futbolo, ritinį mušti reikia laisvomis valandomis. Čia paduodu žaislų, kurie tinka gimnastikos pamokoms.

1. Trečias bėk. Sustoja po porą (greta) ratų: pora nuo poros per 5 — 6 žingsnius. Du rato viduryje; vienas bėga, antras veja. Kuomet bėgantys atsistuoja priešakyje poros, tai pasidaro vienoje vietoje trys, trečias, užpakalyje stovintis, kuogreičiausiai bėga į priešakį artimiausiai porai. Gaudytojas tol gaudo, kol ranka nesuduos bėgančiam, jam neatsistojus į poros priešakį arba dar stovint užpakalyje, kuomet į priešakį atsistuoja naujas. Gaudytojas sudavęs, greit stoja į poros priešakį, o gaudo tas, kuriam su ranka sudavė. Bėgti skersai rato draudžiama.

2. Trijų kojų bėgimas. Norintieji dalyvauti lenktynėse pasiskirsto poromis. Porą turi sudaryti vienodo ūgio žmonės. Poros dešinysis kairia ranka apkabina savo draugo kaklą, o kairysis dešinia ranka apkabina draugą per juosmenį. Kairioji koja dešiniojo diržais ar skepetaitėmis surišama su dešine koja kairiojo, dvejose trijose vietose. Kada visi sutvarkyti ir eilėn sustatyti, paduodama komanda lenktynėmis bėgti į norodytą vietą, kame yra ištemta virvė. Tikslui pasiekti — pora privalo išlaikyti žingsnių vienodumą, o, bent kiek vienam paskubėjus, virsta žemėn.

3. Eilių lenktynės. Sustoja žaidėjai į dvi eili viena prieš antrą frontu per 20 žingsnių atstumo. Dešinysis pirmos eilės paėmęs vėliavėlią, ar vytelę, kairysis antros eilės taip pat paima vėliavėlę. Sutartu ženklu abu leidžiasi bėgti. Abu privalo apibėgti priešininkų eilę ir paduoti vėliavėles savo kaimynams, kurie vėl tuoj bėga ir t. t. Kurios eilės paskutinis žmogus pirmas atsistos į savo vietą, ta eilė laimėja.

A. U.

Kitų valstybių armijos.

Karinės bausmės Anglų armijoje,

Lietuva demokratinė respublika, laisva šalė, kur Steigiamojo Seimo naujaja konstitucija, teikiama kuo daugiausia piliečiams laisvių. Tas viskas labai gražu ir žmoniška: gerų norū žmonėms duota pilna laisvė tvarkyti savo gyvenimą savo supratimu, žinoma nekenkiant kitų gerovei. Bet ir civiliai gyventojai nevisados gali pasinaudoti pilna laisve, pav. tą ar kitą dieną nedirbti, darbą pamesti, valstybę griauti, priešams tarnauti. Randasi daugybė priežasčių kurios priverčia kiekvieną laikytis tam tikros drausmės ir apsibrėžti laisves normomis. O kas tas normas peržengia, tam bausmė.

Dabar apie tas visas naujosios konstitucijos laisves, kiek jos pritaikomos Lietuvos armijai. Aš šį rašinėį pavadinau „Karinės bausmės Anglų armijoje“ delto, kad ten civiliai gyventojai irgi naudojami tomis pačiomis laisvėmis, kurios yra paskelbtos ir Lietuvoje, bet armija yra laikoma pilnoje drausmėje, visai netaikant toms laisvėms, kurios priklauso civiliams gyventojams. Aš, matydamas Lietuvos armijoje daugiau laisvės, minkštesnės drausmės ir mažesnės bausmės už prasižengimus, parašysiu, kaip yra Anglų armijoje. Ir jei kas nors iš mūsų kareivių į tą armiją patektų arba jau yra joi buvęs, visi pasakys, kad Anglų armijoje geriau tarnauti. Aš čia neturiu dėmesy visų trūkumų, kuriuos Lietuvos armijai priseina kėsti, bet kalbų apie pačią armijos drausmę (tvarką), nes ir kairie trūkumai iš dalies nuo to paeina.

Anglų armijos eilinis kareivis gauna 2 eiles formos drabužių, dvi eiles apatinių drabužių, 3 poras kojų, 2 poras batų, kepurę, reikalingus valymui šepetius, ir žiemos laiku dar vieną šiltą vilnonį rūbėlį.

Kadangi ten visi kareiviai turi savo pulko iš eilės numerius, tai visai jam išduodamieji daiktai paženklinami Nr. ir pulko ženklu, taip kad kareivis nei parduoti nei išmainyti gautųjų daiktų negali. Už pražūdytus valstybinius daiktus kareivis turi užmokėti savo alga ir dar eiti į kalėjimą už valstybės turto eikvojimą. Už kiekvieną pražūdytą daiktą yra paskirtos kainos atliginti ir tam tikra kalėjimo bausmė. Kas savaitė būna visų kareiviui duotų daiktų inspekcija, kurią atlieka kuopos vadas. Visi kareivių daiktai sudėti tam tikroje tvarkoje kareivinėse, ir lengvai pamatyti ko trūksta.

Už sugadinimą arba nešvarų daiktų laikymą, kareivis baudžiamas nuo 5 dienų ir iki penkiolikos dienų kalėjimo. Tokią bausmę uždeda pats kuopos vadas. Jei numatoma didesnė, perduodama bataliono vadui „C. B.“ („C. B.“ yra tai „Confound to Barraks“ — neišeiti iš kareivinių). Kareivius, nubaustus „C. B.“, po užsiėmimų sargybos pusaficeriai siunčia į įvairius darbus ligi 22 val. Kareivis, nubaustas „C. B.“ ir pasiūstas į atskirą darbą, turi raportuoti kas pusvalandį sargybos kambarį ligi 22 val. Už nesiraportavimą ar pavėlavimą dviguba bausmė.

Kareiviai, nuteisti kalėjiman, taip pat atlieka visus dienos užsiėmimus. Tik po užsiėmimų gražinami į kalėjimą. Laisvomis valandomis kalėjime esantieji varomi prie visokių darbų ir laikomi aštriausioj drausmėj; darba užginta tarpe savęs kalbėtis. Naktį uždaromi į atskirus kambarius po vieną, rūkyti uždrausta, pasimatyti su pažyistamais negalima. Žodžių, kalėjimai taip pataiso, kad 15 d. išbuvęs kalėjime, jau rūpinasi tinkamai atlikti visas savo pareigas ir daugiau į kalėjimą nepatekti. Jei savo tarnyboj kareivis tik sykį papuola į kalėjimą, tarnybos gale jam į dokumentus prasižengimas neįrašomas. Jei daugiau, tuomet įrašoma.

Aš čia kalbu apie eilinius kareivius. Pusaficeriai už pirmą mažą prasižengimą gauna tik nuo kuopos vado papeikimą už antrą — bataliono vado teisiami

ir jo nuožiūra atimamas arba sumažinamas laipsnis. Pusaficeriai į kalėjimą nepatenka, nes priešsiuntimą į kalėjimą atimamas laipsnis. Pirmą teismą į kalėjimą neikišama, išimant žmogžudžius ir pasikesinusius užmušti. Paprastai prieš teismą laikoma kareivinėse tai yra uždedama „C. B.“. Teismas įviksta ilgiausiai per 21 dieną.

Kareivis gali nesutikti su savo vado bausmės paskyrimu, tai tuomet teisiamas oficieriais iš kitų pulkų. Apeliacijos neleistinos; galima vien prašyti pasigailejimo, laiduojant prižadais.

Teismai susideda vien tik iš aficerių. Teismas atliekamas tą pačią prasižengimo dieną. Pasiskundimai ant žemesnių oficierių priimami tik kuopos būrininkui ir viršilai pasirašius; pasiskundimai ant pusaficerių galima tik kuopos vadui per skyrininką su dviem liūdininkais. Už netelsėtus skundus kurie pasirodo be pamato, smarkiai baudžiama. Taip pat sunkiai baudžiama už girtuokliavimą ir tos bausmės įrašoma į atestatus. Jei gaunama liga iš priežasties paleistuvavimo, po išgydymo baudžiama kalėjimu, panaikinama visi tarnybos užpelnai ir įrašoma į atestatus. Aficeriai taip pat baudžiami „C. B.“ iki kapitono laipsnio. Aukštesnio laipsnio aficeriai pirmą sykį gauna papeikimą, o jei pasikartoja prasižengimas, atimamas laipsnis tasyk baudžiamas kaip paprastas kareivis. Keikimai ir nešvarios kalbos tarpe aficerių ir kareivių griežtai draudžiamos. Keikti, kad ir prasižengusį kareivį, negalima: tuomet jau pats prasižengi.

Už kiekvieną, nors ir mažiausį prasižengimą visomet baudžiama. Pavyzdžiui pavėluosi 2 minutėm į užsiėmimą; būti baustas; pasitelšinimai nepriimami; tai pripratina prie griežto punktualumo.

Švarumas visur palaikomas kuo aukščiausiam laipsny. Paskirtieji valimo darbams kareiviai atsako už savo atliktus darbus: jei netinkamai atlieka baudžiami. Švarumas valgyklose ir virtuvėse pirmoje

Sofija Čiurlionienė
(Kviantaitė).

Laiškai kareiviui.

(26 Nr. tęstinys).

Trečiasis Jono laiškas.

„Gerbiamasis,

Dėkavoju Tamstai už laišką. Man beskaitant labai gėda pasidarė, kad tada kelionėje aš toks kvailas pasirodžiau. Aš tikrai per neišmanymą taip plepėjau, ypač, kad visi juokėsi, tai man buvo gražu. Apie mokslą, ką Tamsta rašai, tai aš daug galvojau ir man aišku, kad nemokytas ūkininkas turi sunkiausią vargą vargti. Bet kaip čia dabar tą mokslą įsigijus, ir juk pinigų reikia, kad geros veislės gyvulius nusipirkti.

Tikra nelaimė su tuo dėdės Jurgiu. Aš Tamstai buvau rašęs, kad jis apsigovė. Dabar jį nuteisė trims metams sunkiųjų darbų ir atėmė teisę žemės gauti. Atvažiavo jo tėvas, tai labai verkė, net gaila buvo žiūrėti. Vis dejavo, už galvos susiėmęs:

— O Viešpatie, ko susilaukia! ko susilaukia! — verčiau, sako, būtų negimęs, ar mažas numiręs, negu tokią gėdą užsipelnęs.

Jurgis ir pats ne savas. Motina, sako, susirgus iš to susigrauzimo. O rodos Jurgis, neblogas buvo vaikinys; kodėl jis taip padarė, aš nesuprantu.

Aš labai norėčiau, kad Tamsta vis man laiškus rašytum: aš skaityti netinglu, kad tik Tamsta turėtum

laikyti rašyti. Aš pirma maniau, kad laiške tai tik parašoma labų dienų ir apie sveikatą, o dabar aš matau, kad per laiškus pasikalbėti galima ir daug ko išgirsti.

Tamstos ranką spaudžiu Tamstą gerbiąs Jonas.

Trečiasis laiškas Jonui.

„Gerbiamasis,

Man buvo malonu, skaitant Tamstos laišką, pamatyti, kad mano pastaba Tamstos nesupykino, bet savo silpnybę pamatęs nori jos nusikratyti. Tai geras ženklas. Tik kvaili žmonės pyksta perspėjami ir manosi visa gerai darą. Man aišku, jog turi sveiko proto.

Del savo pusbrolio teismo, ką rašai, tai aš labai užjaučiu visą jūsų šeimyną. Ypatingai gaila senų tėvų. Tas smūgis jiems nepasakomai skaudus. Bet ką čia mes beišsigailėsime, jei tikrasis, mylimasis sūnelis nepasigailejo savo tėvo motinos žilų plaukų.

Sakai Jurgis neblogas buvęs vaikas ir nesuprantė, kodėl jis taip padaręs. Gal vien per neišmanymą! Bet ar gali būti, kad padorių tėvų vaikas nebūtų buvęs mokomas iš mažens gerbti svetimą daiktą. Ypač pas mus Lietuvoje labai yra nekenčiami vagys. Lėti ir gailėstingi lietuviai darosi pikti ir žiaurūs, kada su gauna vagį. Vagį mušti ir užmušti neskaitoma nusidėjimu. Injūrą nebesupranta, kad teisti ir bausti tegali teismas, kad baudžiant ant vietos prasikaltėlių galima baisiai suklysti ir nusidėti prieš žmoniškumą. Aišku, jog kiekvienam tėvui baisu, kad jo vaikas nepelnytųsi

vietoje. Kas savaitę batalijono vadas žiūri švaros ir kasdieninę kuopos vado inspekcijos.

Griežtai įsakoma kas dieną skustis; rytinėje parodoje nenusikute baudžiami. Priverstinai eiti pirtin sykį į savaitę; drabužius mainyti sykį į savaitę, plaukus kirpti sykį į dvi savaitis; batai, drabužiai, sagos visokios žvaigždės, diržai, šautuvus valyti kas dieną. Menkas nešvarumas be bausmės nepraleidžiama. Išėiti iš kareivinių galima tik nuo 18 iki 21^{1/2} val. Išėinant į miestą reikia tinkamai apsirėdyti, — švariais drabužiais, švariais batais, su diržu. Netinkamai apsirėdžius neleidžiama praeiti pro sargybos kambarį, gražinama atgal ir baudžiama. Sykį ar du į savaitę galima gauti leidimą būti mieste iki 23^{1/2} val. Ginklų neleista jokių su savim nešiot, išskiriant laiką, kuomet užsiėmimo ar kitokios pareigos einamos.

Daug dar visokių taisyklių Anglijos kareivis žino kaip laikrodį, nes jas peržengęs būtinai busi baustas, o bausmė skaudė.

Gal kam pasirodys, kad tokia aštri drausmė su bausmėmis kiekviename žingsnyje sudaro kareiviui nepakeliamą našta. O visai netiesai Drausmingoje armijoje kareivis daug smagiau jaučiasi, negu palaidoje. Jis ir tinkamai apsirėdęs nes jo drabužius kas savaitę apžiūri; jis švarus ir sveikas, nes prievarta išmokina nors ir minutę sunaudoti savo naudai; jis visumet paskiria savo laisvą laiką savęs, ginklų, drabužių, apžiūrejimui. Kas dieną ir jam dar lieka laiko pasivajksčioti. Gult pirm paskirto laiko kareiviams draudžiama; jei neina į miestą laiką pralaidžia skaityklose ar kokiuose nors žaisluose.

Valgis visuomet punktualiai pagaminamas ir pilnai išduodamas, nes ta pati drausmė apima ir virėjus. Kareivinių, kiemų, takų ir visų kitų trobesių švarumas palaikomas lengviausiu paprasčiausiu būdu: draudžiama visokios atmatos mesti ant aslos, tako ir t.t. Visiems Palajkant švarą, viskas ir visur būna švaru.

žmonių keršto ir paniekinimo. Bet gal anas nelaimingas Jurgis, kurs nebūtų skatiko paėmęs iš savo draugo kišenės, gal jis nemanė, jog tai ta pati vagystė ir dar biauresnė pajudinti daiktą iš valdžios sandėlio.

Tais laikais, kada valdė mumis rusai, žmonės matė, kaip valdininkai vagia ir patys pratinosi žiūrėti taip, jog iš „skarbo“ kas kiek gali reikia čiupt. Svetima valdžia, tas „skarbas“ ėmė visokius mokesčius iš žmonių į savo besočią gerklę, o nei kiek nesirūpino žmonėmis. Vokiečių viešpatavimo laikais dar blogiau buvo. Matėme ne sykį, kaip jie, išvogę savo sandėlius, uždegdavo juos paskui, kad pėdsakas panaikinti. Menkus pavyzdžius tuo atžvilgiu tematėme. Ir dabar esame dar labai neišauklėti, labai nepripratę savu gyvenimu gyventi.

Ne vienam neišmanėliui rodosi, kad valdžios daiktą paėmęs jis niekam skriaudos nepadarys. Bet paklausyk, ką pasakys sveikas protas. Kas tai yra mūsų valdžia? Tai mūsų pačių žmonės, pastatyti tam, kad šeiminkautų mūsų ūkyje, gerai tą ūkį vestų, dabotų mūsų turto ir prižiūrėtų, kad visiems būtų gerai gyventi. Kieno daiktai guli valdžios sandėliuose? Mūsų daiktai guli valdžios sandėliuose. Ne kokio nežinomo plėšraus „skarbo“, bet mūsų pačių. Tie daiktai įsigyti už mūsų pinigus ir paskirti mūsų reikalams. Mūsų pinigai, delto, kad jie į valdžios išdą iš visokių mokesčių, kuriuos moka visi Lietuvos piliečiai. Kartais valdžia pinigus skolinasi, arba reikalingus daiktus perka bargan.

Bet tas skolas kas užmokės?

Jei kas valoma kas dieną, visai mažai reikalauja darbo; jei kas valoma kas savaitę daug daugiau laiko išėina negu kad sudėtum visų dienų darbus, nes nevalomas daiktas greitai užsileidžia. (Mačiau Lietuviu kareivius valgant iš tokių katilukų, už kuriuos anglų armijoje nuo kuopos vado gautų 15 dienų kalėjimo).

Drausminga armija visados švari, sveika, soti, apsirėdžiusi ir daug daugiau laisvo laiko turi pasilinksminimams, žaislams skaitymams, rašymams ir t.t. Bausmės, kurios rodos ant kiekvieno žingsnio tik ir tyko, yra tokis daiktas, kurį lengvai galima aplenkti, visados galvoį turint savo pareigas, visados jaučiant save kareiviu. Kuo daugiau bausmių kurioje nors armijoje skiriama, tuo mažiau baudžiamų ir nubaustų randasi. Kuo daugiau duodama individualės asmeninės laisvės, tuo sunkesnė sprespauda ir daugiau nemalonumų kenčia visa armija.

Taip aš galėjau iškelti armijos gyvenimą piliečių laisvės šaly anglijoje. Tas pats ir Lietuvoje tur buti.

A. Kriauciūnas.

Red. prierasas. 1. Čia ne visos drausmės pabaudos ang. arm. kareiviams išvardytos. 2. Čia minimas „kalėjimas“ anglų armijoje turi kitokios reikšmės, negu mūsų kalėjimai ir 3. Aficerių pabauda „C. B.“ suprasti kaip mūsų „namų areštą“.

Raštai kariuomenės dalyse.

Mums teko skaityti 9 p. pulko „Tėvynės Gynėją“ (eina nuo 1919 m. lapkričio 17 d.), 3 p. p. — „Tėvynės Vaduotoją“ (eina nuo š. m. gegužės 20 d.) ir Baltgudžių Atskiros kuopos — „Varta Bacskaučiny“ (eina nuo š. m. sausio 9 d.). Plačiai apie tuos raštus nekalbėdami, pažy-

Mes užmokėsime, delto, kad mūsų pastatytoji valdžia mūsų reikalams tas skolas padarė. Juo patys žmonės mažiau valdžios turtą gerbia, juo daugiau grobsto, juo daugiau išaikvoja — juo didesnius prisieina mokesčius užsikrauti ir tai, kas išaikvota atlyginti.

Mes pripratę dar esame sakyti „valdžios turtas“, o reikėtų ištikro sakyti: valstybės turtas, arba viešasis t. y. visų turtas. Kas viešą judamąjį ar nejudamąjį turta gadina, aikvoja — yra vagis. Kareivis, kurs be reikalo išleidžia nors vieną šūvį — yra vagis. Kas iš valdžios sandėlio daiktus grobia — yra vagis. Ir toks vagis nusideda ne prieš visą tautą. Toks vagis vagia iš savo tėvo, savo brolio kišenės sunkiai uždirbtą skatiką. Susipratusių žmonių tarpe viešasis turtas laikomas didžiausioje pagarboje. Bet maža tėra susipratusių mūsų tarpe.

Jei tas nelaimingas Jurgis būtų visa tai pagalvojęs, ar gi jis būtų vogęs? Jis, kareivis, juk žino ir mato, kaip sunku šiais laikais aprūpinti ir aprėdyti kariuomenę. Juk tie visi drabužiai parvežti net iš už jūrų, nupirkti bargan. Jis žino ir mato, kaip neaprūpintam, neaprėdytam kareiviui vargas gyventi. Ir štai jis nepasigaili savo draugų, savo brolių ir paskirtus jiems dalykus pasivagia ir parduoda, o gautus pinigus praleidžia. Kame jo sąžinė? Kame jo sveikas protas?

Taip pat reikia galvoti, matant valstybės miškus, valstybės dvarus, valstybės namus, gelžkėlius, visokiausius įrankius ir daiktus. Tai mūsų, visų lietuvių turtas. Juo jis bus geriau prižiūrinamas, dabojamamas.

mėsime tik, kad jų tas pats tikslas kaip ir mūsų: arklėti savy valstybės idėjų (tikslą) ir tos salstybės gyvenimo reikalą. Ir skirtumas tik tame, kad šie rašalai, turėdami mažesnią pasaulį ir būdami arčiau žmonių turi kiek siauresnės minties ir smulkiau į savo gyvenimo reikalus ūkį vaizduoja. Susipažinti su jų mintimis paduodame, šiek tiek savaip kalbą pataise, iš jų šiuos rašinėlius. Su „Varta Bacskausčyny“ supažindysime vėliau.

Lietuvos ateitis priguli nuo mūsų šalies jaunuomenės. Mes, kariuomenė, ir esame šalies branduolys, stipriausias raumuo. Mūsų tikslas — ginti tėvynę nuo priešų ir palaikyti tvarką. Neužtenka kovoti vien tik su priešu, kuris randasi prieš mus, bet reikia kovoti ir su dvasios tamsa, Kol viešpataus tamsybė, tol ir ginklu okvot bus sunku. Turime pripažinti, kad kovos laimėjimas priguli ne vien tik fizinei, bet ir protinei jėgai, sumaningumu. Sumaningumas tai ir yra proto šviesos spindulys. Gal kas sakys, kad kovojant su priešu reikia viskas mesti, tik už ginklo ir į kovą. Bet mes, kariškiai, ne vienai dienai ginklą paėmėm. Matome patys, antri metai kovojame ir niekas neužtikrins, kad rytoj pabaigsime ir galėsime niekeno netrukdomi siekti prie apšvietos. Taigi neatidėliokime švietimo darbo ir nors prie sunkiausių aplinkybių stengkimės šviestis ir laivintis.

Apšveta reikalinga ne vien tik kovoje, bet ir visuomenės ramiam gyvenime. Ir mes, kariškiai, sugrįžę į savo kampelius, turėsime daug svarbaus darbo. Turime mes prie jo atlikimo gerai prisiruošti, kad galėtumėm būti pavyzdiniais piliečiais. Parodykime, kad Lietuvos piliečiai tikrai susipratę, kad Ji tikrai verta nepriklausomybės ir kad tikrai mes žengiamo kultūros ir civilizacijos keliu. Prie darbo, kas tik gali. Sunaudokime laisvą laiką, statymui knygų, kurių galime gauti kuopų knyginėliuose. Jaunos dienos, mokslo tyrinėjimo dienos. Tat šalin kortavimas ir visi darbai! Mes norime prakilnaus švietimo darbo ir tuo atnešti Tėvynei naudą. Tesužiba pas kiekvieną kariškį meilės spindulys prie prakilnaus apšvėtos darbo.

Šešplaukis.

gerbiamas — juo didesnį pelną turės valstybės išdas, o mums reikės mažesnius mokesčius mokėti, lengviau galės gyventi.

Yra tokių neišmanėlių, kurie matydami kokį niekšą valstybės turtą sau į kišenį kraunant, nesigėdi garsiai pasakyti:

— Kas nesinaudoja, tas kvailas, kas pasičiups, tas ir turės, tam — laimė!

Kvailas ištvirkėlių protavimas! Ar negeriau būtų atsiminti seną lietuvių išminties patarimą: kas vogs — nepralobs! Ir mūsų tauta nepralobs — jei jos vaikai savo viešąjį turtą vogs. Tokio ištvirkimo ir tokio kvailo protavimo reikia nusikratyti. Žinoma, niekas nedaromas nepasidarys. Ir mes iš balos neišbrisisime, jeigu nebrisisime. O viešojo turto vagys dar didesnę bala padaro. Jie išgamos. Jie tautos priešai dar baisesni, negu ginkluotas priešas. Jie yra baisiausias slaptas išnaudotojas — jie yra gyvatė užantyje šildoma.

Pagalvok apie tai ir kitiems pasakyk. Turime vieni kitus auklėti, šviesti protą, žadinti sąžinę, tautai turi tarnauti visi pasimatymai, pasikalbėjimai, laiškai. Kaip tai būtų gražu, jei žmogus žmogui turėtų pasakyti ką nors tokio, kad to kito žmogaus protui ir širdžiai būtų nauda. Pažiūrėkim, kaip kiti, šviesesni už mus, gyvena, pasiskaitykime apie Šveicarų, apie Skandinavų ir kitas šviesias šalis. Paprastų vagysčių ten beveik visai neatsitinka, viešasis gi turtas laikomas tokioje pagarboje, kad kiekvienas pilietis skaito save glėbėju ir sargu valstybės lobio.

Klausi mane, kaip ko greičiau pramokus, kad būtų nauda. Mes jau kalbėjome apie tai, kad reikia

„Tėvynės Gynėjo“ 10 N

Nuo 19 — lapkričio 17 d. 9 p.

Kova su Lenkais ties Vaitkuškiais

1919 metų rugpiučio mėn. 21 d. antra kuopa gavo įsakymą vykti paspirčiai Okmergės komendantūros dalims, kurias puolė lenkų legioninkai. Iš ryto kuopa jau visiškai buvo pasiruošusi traukti kariagon. Prieš pat žygi pulko vadas pasakė mums trumpą, bet jautrią praklėpą, duodamas suprasti, kad teks kautis su lenkais. Pulko orkestro ir vietos gyventojų lydima, kuopa iškilmingai aplėido Panevėžį.

Rugpiučio 24 d. vakare pasiekėme miestą. Neatsižvelgiant į vėlyvą laiką ir komendanto pasiūlymą nakvoti vietoje, vistiek tą pačią dieną vykdėme operacijai paliepiamą. — užimti Vaitkuškių dvarą ir jame gintis. Kely su žinojome, kad lenkai siaučia netoli Vaitkuškių ir tankiai atsilanko į dvarą. Linksma dainą traukdami įėjome į dvarą ir, išstatę lauko sargybą, gavome poilsio po sunkios kelionės.

Ankstų rytą dar brėkstant, kuopos vadas pasiuntė žvalgų būrelį susipažinti su priešakinių vietų pozicijų sąlygomis.

Nespėjo žvalgai pasiekti Vaitkuškių kaimo, į rytus vieno varsto atstumo nuo dvaro, legioninkai papylė daug kulipkų. Gryžę žvalgai pranešė, kad Vaitkuškiuos yra lenkai. Kuopos vadas tuojau bėgo į tą pusę, kur lenkai šaudė. Atvykęs į savo sargybų vietą, vadas pastebėjo, kad nuo Vaitkuškių sodžiaus slenka priešininko grandinė. Greit išskleidęs kuopą grandinėn, kurion įsiliejo ir lauko sargybos, vadas paliejo stiprią šautuvų ugnį.

Lenkai, matomai, nelaukė tokio smarkaus pasipriešinimo, nes veik pakriko ir, palikę į 10 nukautų ir sužeistų, išsisklaidė.

Tuo pat laiku, kai priešininkas traukėsi Vaitkuškių link, kuopa pateko į smarkią sparnų ugnį. Iš dešinės pusės šaudė iš artimojo miško, o iš kairės šaudė iš Skuminų sodžiaus. Sunkiaia padėčiai pataisyti vadas pasiuntė 10 vyrų sekti bėgančius, o likusius kareivius išskyrstė į tris būre-

pirmiausiai peržengti slenkstį t. y. išmokti daliai laisvai skaityti ir rašyti. Kada jau tą slenkstį peržengei — džiauks! Jei tik netingėsi, gali viso ko išmokti, kas tik bus reikalinga. Žinoma, laimingi tie, kas iš mažens palengva paeiliui mokinasi ir lankė pradinę, vidurinę ir aukštąją mokyklą. Bet žinai, Tamsta, ką aš pasakysiu, ką man teko nesykj matyti gyvenime: ir mažai telankęs mokyklą, bet tikrai darbštus žmogus, kuris skaito knygas ir stengiasi išbandyti visa, kas kitų jo amate padaryta, pralenkia nekartą mokytuosius. Jis geriau padaro savo darbą, negu kitas vėpla, pusę amžiaus mokyklose prasistumdęs.

Taigi nenusimink! Imk knygą ir žiūrėk į ją, kaip į ištikimiausį savo draugą.

Matau, kad Tamstai rūpi ūkis, kaip čia padarius, kad sektųsi ūkininkauti ant to žemės šmotelio, kurį užsipelnei tarnaudamas kraiuomenėje. Pirmas įstatymas, kad sektųsi ar ūkyje, ar kitame kokiame darbe yra toks: ką dirbi — dirbk nuoširdžiai, gerai, nežiūrėk, kad kitas už tave padarytų. Nežiūrėk įsigydamas kokį įrankį, padarą ar galviją, kad būtų pigiau, bet žiūrėk, kad dalykas būtų geras. Reikia tik išmintingai gerai apseiti, o geras daiktas visados išsimoka. Anglai sako: nesu toks turtingas, kad pirkinėti pigius daiktus; o Lietuvių patarlė mokina: pigią mėsą šunys ēda. Taip, bet brangiam daiktui iš kur paimsi pinigų? O iš kur paimsi pigiam? Turi susitaupeš? Jei nepakanka — pasiskolinsi. Ūkio pradžioje tai prisėina ne vienam. Geriau turėk mažiau daiktų, bet pirmos rūšies. Ar negeriau turėti vieną karvę, kuri duoda 10 garčių pieno, negu tris, kurios duoda po 2,

lius. Vienas būrelis pasigrėžė miško kryptimi, antras — Skumynų pusėn, o trečias būrelis, kuriuo vadavo patsai vadas, pasigrėžė atgal, kur priešas miško tankynėmis apslautė mus iš užpakalio. Pasirodžiusi užpakaly lenkų rinktinė, pagrobė mūsų arklinius ir staiga metėsi permyt. Iš karto mes manėme, kad tai mums paspirtis atiena. Mat suoku buvo atskirti priešininko mundirus nuo savų, o, pagaliau, kartu su jais matėsi mūsų vado pagrobtas arklys. Todėl lenkus teko prisileisti visiškai arti. Mes patys pasislėpėme už kalnelio briaunos. Vadas nežymiai pasilinko priekin ir įsitikino, kad tai ištikrųjų artinasi lenkų grandinė. Netrukus tankiai ėmė šaudyti. Kad neišduoti savo pozicijos, tulą laiką mes tylėjome. Tuo tarpu legioninkų vora su katininku priešaky vis slinko artyn. Jau pasigirdo lenkų komanda „Panowe, naprszut“ (Ponai, pirmyn) ir koks tai laukinis balsas „reće do gury.“ (rankas aukštyn). Pagaliau lenkų vadas šoko pirmyn ir užsimojo mesti granatą, bet tuoj buvo pakirstas mūsų vado kulpka. Tuomet mūsų grandinė pasiuntė priešui daug šūvių.

Tačiau legioninkai metėsi atakon, svaitydami rankines granatas. Mes iš savo pusės sutikome juos granatomis, kurių ugnis padarė priešininko eilėse didelį sumišimą ir daug nuostolių. Lenkai apsisitraukė ir, įsistiprindami artyname griovy, dar bandė priešintis. Tačiau mūsų grandinė tam tikru grioveliu užėjo sparnu ir staigiai puolė ant lenkų. Įvyko atkakli kova, kurioj priešininkas galutinai buvo sunuštąs. Jo likučiai be mažiausio pasipriešinimo bėgo.

Laimėjus kautynes, mes atsitraukėme į savo senąsias veitas. Prieš tai kovos lauke surinkome nukautus lenkų legioninkus. Vakare lavonai buvo pasiūsti Ūkmergėn ir palaidoti vietos kapuose. Laidotuvėse susirinko daug žmonių. Stebėjosi jie, kad saujelė lietuvių galėjo nugalėti daug gausingesnius legioninkus.

Netrukus atvyko lenkų parlamentininkai, kurie buvo pasiūsti Ūkmergės komendantui. Parlamentininkai prašė gražinti nukautą lenkų karininką. Komendantas sutiko, bet tomis sąlygomis jei lenkai gražins paimtuosius į nelaisvę Ūkmergės komendantūros karininkus. Lenkai sutiko, bet savo pasižadėjimo neišpildė.

gorčiu. Apgalvok. Žemę reikia ištirti kokiems javams ji geriausiai tinka, ar gal vien tik pašarui sėti ar karves laikyti.

Danijoje tai žiūrima, kas ūkyje geriausiai deri, geriausiai veisiasi—ir tas tesėjama, tas teveisama. Vienur laikoma vien karvės ir pienas paverčiamas vienu suriais, kitur pienas paverčiamas vienu sviestu, kitame ūkyje laikoma tik vištos, o kitur auginama vien cukraus būrokus ir t.t. Ir ūkininkas, turintis dešimt dešimtinių, gyvena ten geriau, kaip čia turintis penkiasdešimt. Bet viso to nepadarysi be knygu, be mokyto agronomo pagalbos ir patarimo.

Žinok vieną, jog pas mus ūkis yra visai, visai neišnaudojamas, jog žemelė motinėle tiek beduoda, kiek jos gera valia. O į žemę, broleli, reikia įdėti netik savo prakaito, bet ir savo proto, pasirūžimo; pamatysi tada, ką iš jos ištrauksi.

Mokytas ūkininkas išsirašo ūkio laikraščius; ten rašoma apie naujus išradimus, apie trąšas, javų rūšis, gyvulių veisles, naujausias ūkio mašinas ir įrankius. Sviestus ūkininkas būtinai yra narys ūkio draugijos. Šitoji draugija gali bendromis pajėgomis laikyti mokyto, patarėją, rengti paskaitas, kursus, įsitaisyti visokias mašinas, parsitraukdami iš tolimiausių šalių gerų sėklų, trąšų, gyvulių, padarinių. Didelis tai dalykas susiburti ūkininkams į draugijas, kada visų bendras reikalas kaip lengvą ir kaip sunkiausį darbą drauge atlikti. Mūsų patariė sako: daug rankų pakelia didelę našta.

Tai matai dabar, kam turi mokytis.

Tulą laiką sumušti lenkai nebesirodė Vaitkuškių dvare ir Vaitkūnų kaimo rajone. Mes kasdien darėme žvalgybą. Žvalgai ilgai negalėjo surasti lenkų: jie toli pasitraukė.

Laikas ėjo ramiai. Po kurio laiko vėl ėmė rodytis lenkų žvalgai. Retkarčiais įvykdavo žvalgų susidurime. Taip vieną kartą Antkalnio dvaro kryptimi mūsų žvalgai isidėmėjo nuo Juozapavo dvaro beslenkant 9 legioninkus — 2 raiteliu ir 7 pėstininkus. Pasislinkę priekin žvalgai netikėtai atidengė smarkią šautuvų ugnį. Lenkai, pametę arklius, amuniciją, greit spruko į mišką, kur ir pasislėpė. Mūsų žvalgai, pasiėmę karo grobį, grįžo atgal.

Ilgainiui panašūs žvalgų susirėmimai pasikartodavo beveik kiekvieną dieną. Legionininkai taip buvo įbauginti, kad pamatę mūsų žvalgus, be mažiausio pasipriešinimo bėgdavo kur kam tenka. Išbuvome lenkų fronte laikotarpi rugsėjo 26 — spalio 15 d. 1919 m. Kai Ūkmergės ruožte pavojus buvo likviduotas, gavome įsakymą grįžti atgal į savo pulką. Nelinksma buvo palikti ir skirtis su tais kalnais ir šloniais, kur nuolat mišėme legionus, kur gyventojai prašė maldavo ginti jų turtą nuo lenkų grobikų.

„Tėvynės Vaduotojo 2 Nr.

Žemė kariškiams.

Vyriausiosios Komisijos kariškiams žeme aprūpinti nusprendimu iš 1920 m. birželio 26 d. nutarta: 1) paimti kariškių žeme aprūpinimo reikalams šios žemės iš privatiųjų žemės savininkų:

Kedainių ap.: iš Petro Stolypino įpėdinių palivarką „Petrovką“, Surviliškių valsčiuje, apie 102 deš.

Trakų ap.: iš Malvinos Liandsbergienės Astraičiškių palivarką apie 110 deš., įskaitant į šį plotą buv. mišką greta Cegelnės palivarko, bet be miško, esančio kitoje paimto palivarko ariamos žemės pusėje.

O ar žinai, kaip reikia knygas skaityti, kokią knygą pasiėmė, turėk paprotį pasiimti tuojau ir sąsiuvinį, o skaitydamas, atradęs kokį nors dalyką, reikalingą atsiminti, tuoj į sąsiuvinį ir įsirašyk. Naudinga yra pasižymėti, kaip knyga vadinasi, kieno parašyta, kada išleista. O paskui visi tinkami patarimai, pamokymai, pasakymai. Nevisados žmogus tegali visas knygas su savim turėti, nevisados tegali visa, ką perskaitytes, atsiminti.

Kaip tai naudinga ir malonu, pasiėmus savo tokį sąsiuvinį, pasiskaityti svarbiausias pamokinančias mintis, kurias kada tai pasižymėjai. Žiūri ir atsimeni visa, ką skaitė, atradęs vieną kitą atsitikimą iš savo ir svetimų kraštų istorijos, svarbiausius metus, žinlas iš ūkio mokslo, iš geografijos, tai vėl gražiausias dainas ir eiles, tai vėl mokyto auklėtojų pastabas apie auklėjimą, mokymą ir tt.

Tikiuosi, kad parašysi man laišką su geresnėmis naujienomis.

Gi to vargšo savo pusbrolio kalėjime neapleisk; reikia, kad jis susiprastų ir, savo bausmę atkentėjęs pradėtų naują gyvenimą. Nebe mūsų dalykas dar akmenimis mėtyti tą, turiam tiesa pasakė savo skaudų žodį. Geriau reiktų pagalvoti, kaip pagelbėti, apsaugoti nuo nusiminimo, širdies sukietėjimo.

Didelė tai laimė žmogaus prigimtyje, kad jis visdos gali pasitaisyti, atgimti. Neapleisk jo—tuo geriausiai parodysi savo užuojautą jo nelaimingiems tėvams. Nepailsk bedirbdamas! Būk sveikas, stiprus ir mokinkis.

Tamstos prietelis

Raseinių ap.: iš Gabrielės Gružauskienės Elviravo palivarką apie 209 deš. 2144 siek. Prigulinčio prie to palivarko miško 73 deš. 1128 siek. ir kitų žemių paėmimą atidėti, kad surinkus reikalingas papildomas žinias.

Vilkaviškio ap.: iš Onos Gauronskienės Ausininkų palivarką apie 250 margų, ne išskiriant ir sodybos.

Šiaulių ap.: iš Konstantino Komaro apie 335 deš. žemės, būtent Račkaičių pal. apie 120 deš., Gudziunų pal. apie 100 deš. ir Židmiškio pal. apie 115 deš., paliekant prie plytnyčios apie 5 deš. žemės.

2) Kun. Pr. Mirskio prašymą apie pakeitimą Veprių parapijos bažnyčiai prigulinčios Beinariškių pal. žemės žemę iš paimtųjų kariškių reikalams iš Marijono Broel—Pliaterio palivarkų nespresti kolei, nebus surinktos vietoje žinios apie pasikeitimo objektus.

3) Klausimo galutiną išsprendimą apie paėmimą iš Tado Voičinskio žemės nuosavybės nužiūrėtų apskrities Komisijos žemių atidėti sekančiam Komisijos posėdžiui, kad surinkus reikalingas, apie savininko žemes žinias.

A. J. Blynas
Komisijos Vedėjas—Sekretorius.

Žinios.

Lietuvoje.

Šių metų liepos 11 d. luteronių bažnyčioje (Nemuno kranto g-vė, prie Aleksoto tilto) evangelikų karo kapelionas Šernas laikys pamaldas.

Kaunas. Meno Kūrėjų Draugijos Muzikos Sekcija nusprendė organizuoti Kaune didelį chorą. Tas darbas pavestas žymiam mūsų Kompozitoriui ir chorvedžiui, St. Šimkui, kuris ir prieš karą daug pasidarbavo toje srityje, o karo metu dainos meną kėlė Amerikos lietuvių tarpe. Amerikoje būdamas jis parašė visą eilę žymių muzikos veikalų: tris dramatiškus veikalus su muzika („Išeivis“, „Čigonai“ ir „Pagirėnai“), dainų chorams ir solo dainuoti, fortepijonui Kompozicijų, stygų kvartetą ir t. t.

Kaune St. Šimkus tikisi sudaryti 200—300 žmonių chorą. Gabesnieji dainininkai manoma sutelkti į atskirą chorą sunkesniems muzikos kuriniams atlikti. Tas mažesnis choras skiriamas mūsų būsimai operai.

Liepos 9 d. Rotušės salėje St. Šimkus laikys paskaitą apie Amerikos lietuvių gyvenimą bei meną, muziką ir apie reikalingumą Lietuvoje gaivinti dainą ir organizuoti choras.

Kaunas. Neuzilgo bus rinkimai į Kauno Miesto Tarybą. Balsuoti galės visi kam sukako 21 metai ir kas gyvena Kaune daugiau kaip 6 mėnesiai. Kariuomenė dalyvauja rinkimuose lygiai su visais piliečiais. Tad visi kariškiai privalo atlikti tą būtiną pareigą — dalyvauti rinkimuose į Kauno miesto Tarybą, nes nuo tų rinkimų išdavų daug priklausys mūsų laikinosios sostinės ateitis ir tinkamesnis jos sutvarkymas.

— Lietuvių Bendrovė „Nemunas“, padedama Lietuvos Atstatymo Bendrovės, nupirko buvusią Šuvalo mašinų pabraką „Mars“ su špižo ir vario liejyklomis.

— Nuo birž. 29 d. tarp Panemunės ir Aleksoto tilto pradėjo vaikščioti keleivių traukiniai, kurie važinėja nu 7 val. ryto iki 8 val. vak.

— Birželio 17 d. gaisras pridarė gyventojams maždaug apie 16 milijonų nuostolio

D. L. K. Mindaugo p. 9 k. Birželio 11 d. pirmą kartą susilėjome mokintis. Kareivių veiduose spindėjo kaž koks ypatingas džiaugsmas, pasitenkinimas, Nors iki piet buvome rikiuotės užsiėmimuose, bet susilėję mokyklon visi linksmi, kaip velykų sulaukę! Leit. A-tis paskirstė mus trimis skyriais: visai nemokančių, truputį mokančių ir daugiau prasilavinusių. Kareiviai dideliu atsidėjimu klausė pamokų. Visi džiaugiasi gavę galimybės lavinti savo protą.

Kumpakojis.

N. diviz. štabo komanda. Įvairiose Lietuvos kariuomenės dalyse sparčiai varomas kareivių švietimo darbas. Gi pas mus tuo reikalu nieko nedaroma. Bemokslis nieks nemokina nei skaityt, nei rašyt. Mokantiems skaityt ligi šiol nepasirūpinta įsteigt bent kiek žmoniškesnę skaityklą, — yra tik kelios knygutės kuriomis, žinoma, negalima pasitenkinti. O skaityklos labai esame pasilgę. Berods ir aukų tam reikalui buvo gauta, tik nežinia kaip jos manoma sunaudoti.

Skaitykla be abejonės žymiai padėtų pašalinti iš mūsų draugų tarpo įvairius blogus įpročius (kortavimą, koliojimąsi, nemandagumą, pasileidimą), kurie labai yra išsiplatinę.

A. Bemokslis.

D. L. Kun. Gedimino pulkas. Birželio 24 d. 1-mo batalijono kariškiai surengė vakarėlį. Vaidino — operetę „Adomas ir Jieva“, sakė monologą ir eiles. Vaidino labai blogai. Matyt vaidintojai visai mažai tesistengė. Be to vietomis labai buvo iškraipytas operetės turinys bei prasmė. Monologą pasakė neblogai, bet deklamavo nevykusiai; ypač deklamuojujas gadino įspūdį savo laikymosi scenoje, kraipėsi tartum cirko klounas.

Nors afišose buvo skelbiama, kad bus tautiniai šokiai, žaislai, bet vakarėlyje nieko to nebuvo. Tvarka buvo labai bloga. Švietimo komisija būtinai turėtų paskirti kiekvienam vakarėliui tvarkdarį ir griežtai reikalauti šokikus laikytis tvarkos.

Greitu laiku manoma pulko kariškių jėgomis statyti „Švarką ir Milinę“.

Švietimo ir sporto bei pasilinksminimų dalykai pulke netaip jau gerai stovi, kaip buvo „Kariškių Žodyje“ aprašyta. Tamsioji Liaudis.

Bimunų kaimas. Ukmergės apskr. Pirmoji batarėja, birželio m. 27 d. Bimūnų kaime (fronte) surengė vakarą spektaklį. Statė Paparonio 3 veiksmų vaizdelį iš lietuvių rašto draudimo laikų „Rytojaus Dieną“ ir du monologus: Vienuolio „Pati pasileido“ ir Žemkalnio „Blaivininkų pirmininkas“; sakė eiles: Maiironio „Jaunoji Lietuva“ ir „Ar žinot tą šalį“. Visas roles atliko patys kariškiai.

Griežė 7 pėst p. dūdų orkestras. Po vaidinimų buvo tautiški žaislai, šokiai, skraj. krasa, bufetas. Grynas vakaro pelnas 740 auks. 40 skat. paskirtas batarėjos knygnešui įsteigti. J.

Lietuvių taikos derybos su rusais. Gautomis iš Maskvos žiniomis mūsų Taikos delegacijos derybos su rusais žymiai pasistūmėjo pirmyn. Didžiausi sunkumai taikai įvykinti yra jau nugalėti. Žemių klausimas yra jau veik galutinai nuspręstas ir bolševikai sutinka patenkinti Lietuvos reikalavimus. Nors siena su Rusija dar nėra galutinai nustatyta, bet galima pasakyti, kad ji bus tokia, kaip daugumos Lietuvos reikalaujama. Jau padaryta sutartis tremtinių gražinimo reikalui.

Iš Mažosios Lietuvos.

Klaipėda. Prancūzų okupacijos valdžia pagaliau leido Klaipėdos krašte greta vokiečių viešai vartoti lietuvių kalbą. Tik vargas su valdininkais, kurie yra vokiečiai ir retas temoka lietuviškai.

Lenkų okupuotoj Lietuvoj.

Vilnius. Lietuvių gimnaziją Vilniuje šįmet baigė 6 vyrai ir 2 merginos. Jų išleistuvėm buvo įtaisytas gimnazijos bute vakarėlis. Baigusieji jaunuoliai širdingai atsiveikino su savo mylimuoju vedėju, mokytojais ir draugais, žadėdami uoliai dirbti tėvynės labui. Po to, buvo dainų, deklamacijų ir žaislų.

— Birž. 13 d. „Ryto“ draugijos mokytojų kursai baigė mokslo metus. Kursus baigė 14 mokinių — 4 vyrai ir 10 merginų.

— Birželio 21 d. Vilniuje „Ryto“ Draugija atidarė vasarinius lietuvių mokytojų kursus.

Užsieny.

Valko byla. Liepos 1 d. trečiųjų teismo pirmininkas anglų pulk. Tallents nusprendė Valko miestą palikti Estams, išskyrus Lugažo priemiestį, kuris tenka Latviams. Latvių ministerių kabinetas dėliai to atsistatydino.

Lenkijoje, del gresiančio iš Rusų pusės pavojaus įvesta karo diktatūra. Sudaryta tam tikra „Valstybės Gynimo Taryba“.

Rusijoje. Leninas paskutiniame komunistų suvažiavime pasakė, kad iki šiol rusų darbininkai ir revoliucijos nieko dar nelaimėjo. Medžiaginė rusų darbininko padėtis dabar yra kur kas blogesnė, negu, prieš revoliuciją. Leninas sakė, kad prie caro darbininkas turėdavęs 11 pūdų duonos į metus, o dabar prie bolševikų rusų darbininkas teturįs vos septynis pūdus į metus.

Latvių - Estų nesutikimai. Latvių - Estų ginčas del Valko miesto labai paaštrėjo. Trečiųjų teismo posėdžiuose neprieita nieko apčiuopiamo, kadangi Estai griežtai reikalauja sau Valko miestą o Latviai — sau. Be to Estų Steig. Seimas birž. 15 d. nusprendė, kad Valkas priklauso Estams. Anglų pulkin. Robinson'ui nesiseka sutaikinti besikivirčijančius kaimynus.

Kiek žuvo prancūzų? Prancūzų karo ministerio pranešimu, surinkus visus dokumentus davinius, esą nustatyta, jog Didžiojo Karo metu žuvo 1 milijonas 356 tūkstančiai prancūzų vyrų. Iš jų—361 tūkstantis dingo be žinios.

Lenkų - ukrainiečių sutartis. Maskvos bevielno telegrafo pranešimu, tarp Lenkų valdžios ir Ukrainos getmano Petliūros buvusi padaryta slapta sutartis, kuria Voluinė ir Podolė siūlomi Lenkams, o Ukrainoje paliekama 25 metams lenkų okupacija.

Italai apie lietuvius. Italų laikraštis „Observatore Romano“ savo birž. 12 d. num. patalpino ilgą straipsnį apie Lietuvos Steigiamąjį Seimą, laikinąją konstituciją ir žemės reformą. Italai gėrįsi ir stebisi demokratingą Lietuvos konstitucija, greitu ir griežtu žemės reformos nusprendimu.

Latvių padėka Lietuviams. Į Lietuvių pasveikinimą naujai susidariusio Latvių Kabineto Latvių ministras pirmininkas Ulmonis reiškia padėkos Lietuviai tautai už gilią užuojautos žodžius, taip pat praneša apie Latvių valdžios susirūpinimą del Kauno gaisro

nelaimių, kurias atjaučia visa Latvių tauta. Tie vargai, kuriuos teko kęsti karo metu Latvių ir Lietuvių tautom, nestengę suslopinti tautinio susipratimo, bet kaip tik davę progos aukštai pakilti ir stipriau atistoti. Jis reiškia vilties, jog ir ateity šiedvi tautas jungs bendras nepriklausomybės siekimas.

Rusų darbininkai, dirbantieji fabrikuose karo reikalams, pradėjus lenkams pulti, nusprendė dirbti ir šventadieniais po 6 val. į dieną, kad tuo būdu pagaminus daugiau karo medžiagos, lenkam atremti.

Baltijos valstybių konferencija. Į Baltijos pajurio valstybių Konferenciją, kuri įvyks liepos 20 d. Rygoje, Latvių valstybė pakvietė visas Baltijos pajurio valstybes ir Lenkus.

Olandų valdžia pripažino Estų valstybę de facto.

Estų sportas. Estų tautinė sporto sąjunga nusprendė siųsti į Antverpeno sporto rungtynes, kurios įvyks rudenį, geriausius Estų atletus bei sportmenus. Antverpene organizacinis būras jau sutiko su tuo. Tarp estų atletų daug yra pasižymėjusių sporto rungtynėse Rusijoje.

Dvinske keletą dienų buvo muštynės, suruoštos lenkų ir latvių kareivių. Gyventojai išbėgioję, miestas esąs išplėštas.

Oficialinė c' a' is.

Armijos teismas, teisiamaįn posėdin skiria nagrinėti:

1920 m. liep. mėn. 29 d.: piliečio Povilo Grubavičiaus, kaltinamo 6 p. 108 B. St. str. bylą (100).

1920 m. liep. mėn. 31 d.:—karininko Romano Kalino, kaltinamo 4 d. 232 K. B. St. str., bylą (123).

1920 m. rugp. mėn. 2 d.:—kareivių Adomo Tamulio, Juozo Keršio, Antano Gruzinsko ir Antano Sinkevičiaus, kaltinamų 51 ir 4 ir 5 p.p. 2 d. 589 B. St. ir 270 K. B. St. str. bylą (127) ir kareivių Stepo Romeikos, Adolfo Ilinskio ir Alfonso Šmito, kaltinamų 51 ir 4 ir 5 p.p. 2 d. 589 B. St. ir 279 K. B. St. str., bylą (128).

1920 m. rugp. mėn. 4 d.:—kareivio Izidoriaus Dailydės, kaltinamo 1 d. 128 ir 138 K. B. St. str. („Liet. Kar“ įsakymas Nr. 231), bylą (164).

1920 m. rugp. mėn. 9 d.:—kareivio Juozo Gervės, kaltinamo 2 d. 464 B. St. str., bylą (56).

Vyr. Leitenantas Budrevičius

Armijos Teismo Sekretoris

Karinių gydytojų teisės.

Sulig Laikinosios Vyriausybės Įstatymo Lietuvos Kariuomenės laipsnių Valstybės Prezidento užtvirtinto Rugsėjo 13 d. 1919 m. ir apskelbto Lietuvos Kariuomenės įsakyme Nr. 154 Rugsėjo 29 d. 1919 m. „Kariniai gydytojai paaugštinami į tokius pat laipsnius, kaip ir rikiuotės kariniai tarnautojai“, todėl paaiškina, kad kariški gydytojai kaip sanitarai, karininkai, disciplinarių teisių ir garbės atidavimo klausymu turi, kaip tas yra visose Europos armijose, lygias teises su rikiuotės karininkais, ir įsakau visiems rikiuotės ir sanitariniams karininkams kaip tarnyboje, taip ir savi-

tarpiniuose santykiuose vadovauti kas link vyresniškumo ir kariškos pagarbos nustatytomis visiems karininkams bendromis disciplinos taisyklėmis.

Sanitariniais karininkais nesiskaito tie kariški gydytojai, kurie nėra gavę kariškų laipsnių ir nešioja formą nurodytą „Lietuvos Kariuomenei“ įsak. N274 §1.

L. K. įs. Nr. 370.

Naujokų šaukimo instrukcijų § 18 pakeltimas.

Naujokų šaukimo instrukcijų § 18 šiuo pakeičamas.

§ 18-a) Visiems priimtiems kariumenėn naujokams Priėmimo komisija įsako pasilmt su savim rūbus, avalinę, 3 komplektus skalbinių (marškinių ir kelnų) ir reikmenis patalinei,

b) Rūbai ir avalinė privalo būti stiprūs dėvėjimui ne mažiau kaip vienam mėnesiui ligi bus išgauti valdiški rūbai. Du komplektai skalbinių turi būti visai gerų.

c) Už dėvėjimą savo rūbų, avalinės, skalbinių ir reikmenų patalinei ligi bus išduoti valdiški. Valdžia moka gyvais pinigais pamėnesiui pagal žemiau dedamą lentelę.

d) Jei naujokų atnešti daiktai kariuomenės dalių komisijų bus pripažinti kariuomenei tinkami vartoti, žemiau nurodytoms kainoms atatiks ir naujokai sutiks tuos daiktus parduoti, už tuos daiktus kariuomenės dalys, į kurias bus paskirti naujokai, moka gyvais pinigais pagal žemiau dedamą lentelę.

Pirkti iš naujokų daiktai laikomi valdiškais.

L E N T E L Ė.

Apmokėjimui naujokams už dėvėjimą savo rūbų, avalinės ir už reikmenis patalinei, taip pat perkant tuos daiktus nuo naujokų.

Eiliniai Nr.		Už dėvėjimą mėnesiui.		Perk. nuo nauj. daiktų užmok.		Pastaba.
		Auks.	sk.	Auk.	sk.	
1	Už kepurę	—	50			
2	„ šinelį	10	—			
3	„ kelnes viršutines	5	—	—	—	
4	„ frenčą	5	—	—	—	
5	„ batus	12	—	—	—	
6	„ marškinius	2	50	23	—	
7	„ apatines kelnes	2	50	28	—	
8	„ autus	—	50	6	—	užpora
9	„ antklodę	1	—	—	—	
10	„ užvalkalus	—	50	10	—	
11	„ rankšluostis	—	20	—	—	
12	„ pirštines (žiemos laiku)	—	50	4	—	užpora
13	„ šieniką (naminio aud.)	—	57	29	25	
14	„ paklodę	1	—	41	50	
15	„ kailinius (žiemos laiku)	3	—	—	—	

Iš „Vyriausybės žinių“ Nr. 39.

Padėka

Generalio Štabo Literatūros skyrius gavo kariuomenės švietimo reikalams iš Vilkaviškio ateitininkų 1245 auks. 60 sk.; iš Šaulių sąjungos 400 egz. 1 Nr. „Trimyto“. Aukotojams širdingą ačiū.

Liter. Skyriaus virššininkas.

Atitaisymas.

K. Ž. 26 Nr. 254 sp. Rusų raudonosios armijos ženklus taip suprasti: Nr. 9 viršilos, o Nr. 8 būrio linko.

Redakcijos atsakymai.

Švento Jurgio Draugijai, Brighton, Mass. Mes džiaugiamės matydami ilgą Liet. Raud. Kryž. aukotojų sąrašą, bet spausdinti jo negalime mūsų laikraštis atstovauja tik kariuomenės reikalams.

Pabėgėliui iš fronto. Amnestijos įstatymas už pabėgimą iš kariuomenės kareiviams (dezertyrams) amnestijos (atleidimo) nenumato. Kokia bausmė laukia tų, kurie patys į kariuomenę grįžta, mes pasakyti negalim. Galim tik pažymėti, kad tie, kurie negrįžta, sunkiau bus baudžiami.

Jonui Bangai. Jūsų eilėraščiai toli toli atsilikę nuo šių dienų eiliadėcio reikalavimų, — nespausdinsim.

Jurgiui Dulinskiui. Mes mielu noru padėtumėm savo bendradarbiams lavintis eiliuotinėj poezijoj (teorijos žvilksniu), bet tikėkit, neturim laiko. Gautasis eilėraštis spaudai netinka.

Gyd. J. Mačiunui. Gaila, kad Tamsta, rengdamas „Nurodymus, kaip apsisaugoti ligų“ nepasiteiravote kur reikia, ar tas darbas kartais neatliktas. „Instrukcija sveikatai užlaikyti“, — tas pats vertimas, Lit. Sk. 1919 m. išleista.

St. Butkui. „Du draugu“ gavome, — spausdinsime.

Baikščiiui. Tamsta savo rašiny „Pajudinkime spaudą“ kalbate apie turto dalykus, kurie yra keliami „Laiškuose kareiviui“ (sk. „K. Ž.“ 24 ir 26 Nr-rius). Šekite mūsų spaudą, kad dirbamas darbas nebūtų veltas. „Sis tas iš gyvenimo“ bus sunaudota.

Buvusiems savanoriams L. A., P. Š. ir A. M. Keistas jūsų pasiskundimas! Žinokit, kol nėra tarnavimo kariuomenėj, kariuomenės šaukimo, mobilizacijos ir demobilizacijos įstatymų, kol valstybė tebėra karo padėty, tol negalima sakyti, kas nuskriaustas, kas ne. Jūsų raštą atiduosime kam reikia.

Reginai Sabalytei, Jonui Unguraičiui, St. Piktuižiui, P. Butėnui Tautosaką gavome, ačiū.

P. Varnaičiui. Jūsų sudėtą dainą spausdinsime.

Visoms kariuomenės dalims.

Gen. Štabo Literatūros Skyriuj gauta daug

rašomųjų dalykų

Kariuomenei parduodama žymiai pigiau, kaip privatinėj prekyboj.

Kiekvienam besilavinančiam ir mėgstančiam skaityti būtinai reikia turėti A. RIMKOS:

Skaitymo Vadovėlis

antroji pataisyta ir papildyta laida su kapitono P. RUSECKO priedu

Kariškių Knygynėlis:

Knyga gražiai išleista, 36 puslapių,

KAINA 3 AUKS.

Reikalaukite iš Gener. Štabo Literatūros Skyriaus ir visuose knygynuose. (Kariškiai, perkantieji tiesiog iš Lit. Sk. arba Švietimo Komisijose, moka tik 2 auks.)

Amerikos

„Darbininkas“

Sveikina narsią Lietuvos armiją!

Amerikos „Darbininkas“ mielu noru patarnaus Lietuvos kariškiams surasdamas giminių Amerikoje ir užvesdamas susirašinėjimus su Amerikos lietuviais. Kuomet tūkstančiai Amerikos kareivių buvo Francijoje, tai amerikoniai buvo raginami rašinėti laiškus savo vargstantiems užjūryje vientaučiams. Amerikos lietu-

viai ir lietuvaitės tą pavyzdį galėtų pasekti ir susirašinėti su Lietuvos kareiviais. Skelbkitės „Darbininke“ norį susirašinėti su Amerikos lietuviais ir lietuvaitėmis.

Dabar Amerikos paštas gabena laiškus, laikraščius ir knygas Lietuvon. Prašykite saviškių Amerikoje siuntinėti jums tų dalykų ir užrašinėti jums „Darbininką“. Gal netrukus paštas priiminės siuntinius su visokiausiais daiktais.

Dabar tik siųskite „Darbininkan“ paieškojimus ir prašykite saviškius siųsti jums viso to, kas jau galima. Kreipkitės tokio adresu:

„DARBININKAS“ Boston 27, Mass. U. S. of America.

VIENYBĖ

Pažangos, apšvietos ir darbo žmonių dienraštis.

Leidžiamas „Vienybės“ Dienraščio Bendrovės įkurtos New Yorko valstybės įstatymais Amerikoje. Čionai įeina vienas seniausių Amerikos Lietuvių tautiškiųjų savaitraščių, gyvuojantis 36 m.—„Vienybė Lietuvių“. Didžiausia sankrova knygų spausdintų Amerikoje, Prūsijoje ir Lietuvoje.

Laivakorčių agentūra per geriausias laivų linijas ir pigiausias kainomis.

Legalių dokumentų paruošimas lietuviams, gyvenantiems Amerikoje ir Lietuvoje, kurie turi savo mantą ar reikalus Amerikoje.

Pinigų peršuntimas ir išmainymas dienos kursu ir visokiu šalių moneta.

Rankraščių autoriams spausdinimas į knygas patogiausiu susitarimu.

Susirašinėjimas asmeniškai ir visuomeniniams reikalais tarpe lietuvių gyvenančių abejose Atlanto jūrių pusėse. Vientaučiai! Kuomet pasieksite Amerikos, Tamstos rasite mūsų įstaigą ant Amerikos sienkščio. Todėl išskirkite mūsų adresą ir giliai pasidėkite, kad visokiuose reikaluose galėtumėt su mumis jau iš ankato susirašyti ir brolišką patarnavimą iš mūsų pusės turėti.

Adresas: Dienraštis „Vienybė“, 193 Grand Street, Brooklyn, N. Y. U. S. A.

Skaitykite ir platinkite didžiausį Lietuvoje dienraštį

LIETUVA.

Lietuva išėina kasdieną, išskiriant dienas po šventadienių.

Lietuvoje uoliai ginama Lietuvos nepriklausomybė.

Lietuvoje daugiausia rašoma žinių apie valdžios darbus.

Lietuvoje paduodama visi valdžios įsakymai, parėdymai, nauji įstatymai ir t. t.

Lietuvoje paduodama valdžios žinios, paimtos iš pirmų šaltinių.

Lietuvoje greičiausia paduodamos viso pasaulio telegramos.

Lietuvoje rašo žinomiausi Lietuvos publicistai (laikraštininkai).

Lietuvos kaina: metų ketvirčiui 30 auksinų, 1 mėnesiui 10 auksinų.

LIETUVOS adresas: Kaunas, Totorių g. 14 Nr.